

ECPA

European Crime Prevention Award

2010

Tema: Brott i hemmiljö – förverkligandet av
det säkra hemmet

Fyra bidrag till den svenska
uttagningstävlingen

Innehåll

Om tävlingen.....	2
Presentation av fyra projekt.....	3
Grannsamverkan i Kungsmarken	3
Projekt i Kungsmarken i Karlskrona som etablerat grannsamverkan i flerfamiljshus i ett område med många etniska grupper, hög arbetslöshet och höga otrygghetstal.	
Skyltning mot brott	4
Tyresö kommun och närpolisen har involverat Tyresö trafikskola i grannsamverkan och skapat förutsättningar för en minskning av antalet bostadsinbrott.	
Svenska bostäders trygghetsarbete i Järva	5
Svenska bostäder har gjort en systematisk inventering av boendemiljön i Akalla, Husby, Rinkeby, Tensta och Hjulsta och minskat otrygghet och utsatthet för brott bland de boende.	
Våga fråga	6
Projekt i Göteborg som utbildat fastighetsskötare och personal från Störningsjouren om våld mot kvinnor och som givit tydligare rutiner för hur dessa yrkesgrupper ska agera vid misstanke om våld.	
European Crime Prevention Award	7
Vinnare i den svenska tävlingen	7
Vinnare i den internationella tävlingen	7

Om tävlingen

Varje år anordnas en tävling om det bästa lokala brottsförebyggande projektet i EU – European Crime Prevention Award (ECPA). Tävlingen arrangeras av European Crime Prevention Network (EUCPN), som består av representanter för justitiedepartement och brottsförebyggande myndigheter på statlig nivå i EU-länderna. Avsikten med tävlingen är att ge spridning åt framgångsrikt brottsförebyggande arbete. Årets final avgörs i Bryssel i december. Belgien arrangerar tävlingen i kraft av att de är ordförandeland i EU under andra halvåret 2010.

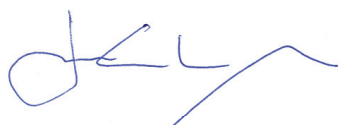
Varje deltagande land får nominera ett projekt till den europeiska tävlingen. Brå ansvarar för den svenska nomineringen och har arrangerat den i form av en nationell uttagningstävling, där en jury bestående av representanter för Polishögskolan, Sveriges kommuner och landsting, Brå samt Svenska stöldskydds föreningen utser det vinnande bidraget.

Varje år har tävlingen ett tema. Temat år 2010 är ”Brott i hemmiljö – förverkligandet av det säkra hemmet”. För att delta i den europeiska tävlingen krävs att bidragen uppfyller tävlingens kriterier:

- Projektet ska syfta till att förebygga brott och viktimisering i hemmet eller i anslutning till hemmet.
- Projektet ska ha utvärderats och ha uppnått alla eller de flesta av de uppsatta målen.
- Projektet ska också, så långt det är möjligt, vara innovativt och innehålla nya metoder eller angreppssätt.
- Projektet ska bygga på samverkan mellan olika aktörer.
- Projektet ska vara möjligt att upprepa av organisationer eller av grupper i andra medlemsländer.
- De metoder som använts ska vara etiskt försvarbara och får inte försämra människors livskvalitet.

Denna broschyr innehåller kortfattade beskrivningar av 4 bidrag, som juryn bedömt i varierande grad uppfyller ovanstående villkor. Genom detta vill Brå sprida kännedom om aktuella projekt och verksamheter och inspirera till konkret brottsförebyggande arbete.

Stockholm i september 2010

Jan Andersson
Generaldirektör

Presentation av fyra projekt

Grannsamverkan i Kungsmarken

Hyresgästföreningen Sydost och AB Karlskronahem

Problem

Kungsmarken är ett ”miljonprogramsområde” i stadsdelen Mellanstaden i Karlskrona. I en undersökning från 2008 hamnade Kungsmarken med en arbetslöshet på 66,1 procent på fjärde plats i landet över bostadsområden som drabbats hårt av segregation och utanförskap. År 2007 inledde det lokala brottsförebyggande rådet ett arbete för att minska kriminalitet och missbruk samt underlätta integrationen för dem som bor i Mellanstaden. I Kungsmarken blev ett effektmål att ”öka den upplevda tryggheten och engagemanget hos de boende”. Det skulle ske genom få till stånd grannsamverkan i flerfamiljshusen i området.

Verksamhet

I början av projektet sammanställdes 70 trapphuslistor som låg till grund för den vidare utformningen av projektet. De stora bostadshusen i Kungsmarken delades in i små hanterbara enheter, och vid två planeringsmöten valdes 79 initiativtagande hyresgäster ut som fick ta del av information om grannsamverkan. Man knackade sedan dörr och bjöd in hyresgäster i samtliga 70 trapphus till trappusträffar. 47 sådana möten genomfördes, och dit kom mellan 5 och 21 personer. Vid mötena har barn, ungdomar, vuxna, kvinnor och män från olika etniciteter deltagit. Hyresgästernas synpunkter och förslag på förbättringar i trapphusen, på gårdarna eller i Kungsmarken generellt dokumenterades och förmedlades direkt till bland annat närpolisen och bostadsförvaltaren.

För att överbygga tolkningssvårigheter och språkklyftor har man inom projektet använt sig av fyra så kallade internationella hälsokommunikatörer från landstinget. Hälsokommunikatörerna har före trappusträffarna hjälpt till med att informera och förankra grannsamverkansarbetet i trappuppgångarna. En fältgrupp bildades inom ramen för projektet, där bland andra fritidsledare, företrädare för svenska kyrkan samt en rektor från Sunnadalsskolan ingått. Fyra nattvandningsgrupper har börjat vandra i Kungsmarken sedan december 2009. Kontakter mellan nattvandningsgrupperna och fotbollsklubben Ankaret FK har också tagits, och medlemmar i fotbollsklubben nattvandrare.

Utvärdering/Resultat

Ett av projektets huvudmål var att öka den upplevda tryggheten bland boende i Kungsmarken. Blekingepolisens årliga trygghetsmätningar visar att den upplevda tryggheten i Mellanstaden (Kungsmarken, Marieberg och Gullaberg) har ökat och för första gången är i nivåer med centrala Karlskrona. Karlskronahems egna trygghetsmätningar visar att svaren från de boende i Kungsmarken ligger på en ”stabil” nivå. På frågor som ”jag känner mig trygg i mitt bostadsområde” svarar hyresgästerna 4,0 på en femgradig skala både år 2007 och 2009.

Projektet hänvisar även till polisstatistik som visar att tillgreppsbrotten i området minskat från 547 (2008) till 479 (2009). Under motsvarande period minskade även antalet inbrott med 65 stycken (359 mot 294). Det ökade engagemanget bland boende har mätts i antalet kontaktpersoner för grannsamverkansaktiviteter. I en slutrapport från projektet framgår att 62 kontaktpersoner i de totalt 70 trappuppgångarna i Kungsmarken har engagerat sig och startat grannsamverkan i sitt trapphus.

Skyltning mot brott

Tyresö kommun/Närpolisen Tyresö/Tyresö trafikskola

Problem

I Tyresö ökade bostadsinbrotten under 2008. Närpolisen hade sedan många år skyltat gator och parkeringar där inbrott skett. Skyltarna sätts upp för att öka de boendes vaksamhet och för att öka möjligheterna att få in värdefulla tips från allmänheten. Skyltningen ger också en viktig signal till eventuella inbrottstjuvar att inbrotten blivit uppmärksammade och att man är extra vaksam. För att öka antalet aktörer som potentiellt kan avskräcka inbrottstjuvar ställdes en fråga till Tyresö trafikskola om de var intresserade av att förlägga övningskörningar till områden där inbrott nyligen ägt rum. Trafikskolorna blev intresserade och inledde en samverkan med närpolisen, Tyresö kommun och grannsamverksgrupper i kommunen. Målet med projektet är att minska antalet anmälda bostadsinbrott i Tyresö kommun och öka tryggheten samt att öka antalet grannsamverksaktiviteter i kommunen.

Verksamhet

Grannsamverkan har utökats genom att fem trafikskolebilar i Tyresö kommun kör mellan 10 och 30 trafikskoletimmar per dag till områden där det skett inbrott. Polisen ger uppgifter till kommunens brottsförebyggande samordnare, som lägger ut aktuell anmälningsstatistik på kommunens hemsida och förser trafikskolan med aktuell information om på vilka gator det varit bostadsinbrott. Därefter förlägger trafikskolan körningar till området. Skyltningen utförs av närpolisen och Tyresö kommun. På skyltarna finns en länk till kommunens hemsida där det finns uppdaterad information och man ber kommuninvånare att höra av sig med tips. Skyltarna ska sitta uppe i ungefär en vecka efter inbrottet och tas sedan ned. Även grannsamverksgrupperna i området informerar kommuninvånare och uppmanar dem att höra av sig om tips. Tanken är att ju fler som är engagerade i grannsamverkan, desto större blir också vaksamheten och den brottsförebyggande effekten.

Utvärdering/Resultat

Antalet polisanmälda bostadsinbrott har minskat sedan projektet startade. Jämfört med 2008 har antalet villa- och lägenhetsinbrott år 2009 minskat med 27 procent i kommunen. En jämförelse visar att antalet bostadsinbrott i Stockholms län ökade med 60 procent under 2009. Ett av projektets huvudmål var också att öka antalet grannsamverksaktiviteter i kommunen. Sedan projektstarten har den kommunala listan med kontaktpersoner för grannsamverksgrupper ökat från cirka 30 personer (2008) till 112 personer (juli 2010).

Svenska bostäders trygghetsarbete i Järva

Svenska Bostäder

Problem

Svenska Bostäder äger omkring 30 000 lägenheter i Stockholms stad, varav 5 400 finns i Järva. Ett noggrant kartläggningsarbete inleddes år 2006. Över 3 000 enkäter skickades ut till boende i Akalla, Husby, Rinkeby och Tensta/Hjulsta. I enkäterna fick boende besvara frågor om utsatthet för brott, anmälningsbenägenhet, trygghet, service och trivsel. På detaljerade lokala kartor kunde personerna kryssa för platser som de upplevde som otrygga. Resultaten från enkätundersökningarna jämfördes med polisanmäld brottslighet och demografiska beskrivningar av området. I kartläggningen framkom bland annat följande: Av de boende upplevde 63 procent att brottsligheten var ett stort problem i bostadsområdet. Omkring 45 procent av de boende kände sig otrygga om de gick ut ensamma en sen kväll, och 25 procent uppgav att de inte gick ut alls. Omkring 40 procent uppgav att de var oroliga för att utsättas för våldsbrott. Av brottsligheten var det skadegörelse, nedskräpning, inbrott i bostäder källare och vind, bilstölder samt ungdomsgång som bråkar och stör som uppgavs vara de största källorna till problem och oro. Huvudsyftet med åtgärderna i Svenska Bostäders trygghetsprogram blev att ”färre människor skall drabbas av brott och känna sig otrygga i sitt eget bostadsområde”.

Verksamhet

Svenska Bostäder anställde två så kallade trygghetskontrollanter som med hjälp av en checklista systematiskt gick igenom miljön i garage, källare, tvättstugor, trapphus och gårdar utifrån vad som framkommit i kartläggningarna. Vid inventering av garagen visade det sig att nästan en fjärdedel av bilarna tillhörde personer som inte var skrivna i området. Många bilar hade också körförbud. För att minska bilbrott och olagliga andrahandsuthyrningar byttes lås till garage, alla parkeringsavtal sades upp och nya skrevs mellan 2007 och 2009. I de nya bestämmelserna ingick även att samtliga bilar skulle förses med en godkänd rattkrycka som lånades ut av bostadsbolaget. Svenska Bostäder har tillsammans med närpolisen och andra fastighetsägare också gjort mopedinventeringar för att komma tillrätta med buskörningar och felparkerade mopeder. I centrummiljöer, exempelvis Husby centrum, har belysningen förbättrats och man har utarbetat särskilda rutiner för att förebygga rån. För att förebygga våld i nära relationer har ett samarbete mellan Svenska bostäder och Alla kvinnors hus (Sveriges största kvinnojour) inletts. Det har resulterat i att man satt upp information till kvinnor i samtliga tvättstugor och trappuppgångar och att Alla kvinnors hus hjälper till med utbildning av all personal i Svenska Bostäder. För att minska lägenhetsinbrotten installerade man också 150 värdeskåp på prov i lägenheter. Försöket föll väl ut och värdeskåp är i dag ett tillval för samtliga av Svenska Bostäders hyresgäster.

Utvärdering/Resultat

Uppföljningar med boende visar att utsattheten för brott bland Svenska Bostäders hyresgäster halverats mellan 2006 och 2009. År 2006 uppgav 20 procent av de boende att de utsatts för brott det senaste året. År 2009 var motsvarande siffra 10 procent. Den generella upplevelsen av trygghet har också ökat. År 2006 uppgav 26 procent av hyresgästerna att de kände sig trygga när de gick ut ensamma en kväll i bostadsområdet. Motsvarande siffra 2009 var 38 procent. Tryggheten har också ökat på många specifika platser, exempelvis uppgav 23 procent 2006 att de kände sig oroliga att vistas i trapphuset jämfört med 12 procent 2009. Den totala polisanmälda brottsligheten i Järva minskade dock inte mellan åren 2006 och 2009. De anmälda bilbrotten minskade däremot kraftigt, källarinbrotten minskade något medan inbrotten i bostäder ökade något under perioden.

Våga fråga

Göteborgs stad Lundby/Fastighetsägare Centrala Hisingen/Polisen Hisingen/ Störningsjouren/Amphi produktion

Problem

Våld mot kvinnor i hemmet är ett utbrett och ofta dolt problem. Projektet Våga fråga i Lundby i Göteborg bygger på kunskapen att fler yrkesgrupper än exempelvis poliser och personal inom socialtjänsten möter kvinnor som utsätts för våld. "Våga fråga" utgår från att fastighetsskötare och personal inom Störningsjouren är en underskattad resurs i arbetet med att förebygga våld i hemmet. En utgångspunkt för projektet var att klara rutiner för hur dessa personalgrupper ska handla när de får indikationer på att våld förekommer kan bidra till att öka tryggheten och minska våldet i nära relationer. Enkätundersökningar bland fastighetsskötare och personal inom störningsjouren visar att båda yrkesgrupperna upplever en hög grad av våld i sitt arbete, både kvinnofridsvåld och våld som riktas mot dem själva i yrkesutövningen.

Verksamhet

"Våga fråga" har utbildat fastighetsskötare och personal inom Störningsjouren om våld i hemmet. Utbildningen innehöll bland annat fakta och statistik om kvinnovåld samt rollspel med utgångspunkt i verkliga situationer som man kan konfronteras med i yrkesrollen och som kartlagts med hjälp av intervjuer. En viktig del i utbildningen var att informera om vart man kan hänvisa kvinnor som behöver hjälp. Kursdeltagarna fick även en checklista på hur man ska agera vid våld med telefonnummer till polis, socialtjänst, sjukvård och kvinnojouren. Utöver de riktade utbildningsinsatserna innehöll projektet även nätverksträffar för yrkesgrupper som poliser och personal inom socialtjänsten som möter kvinnor som utsätts för våld i nära relationer. Syftet med dessa nätverksträffar var att öka samverkan mellan dessa yrkesgrupper på lokal nivå i stadsdelen Lundby. "Våga fråga" har letts av en styrgrupp med representanter från bland andra Göteborgs stad Lundby, Hisingepolisen, Fastighetsägare Centrala Hisingen och Störningsjouren.

Utvärdering/Resultat

Effekter av utbildningen mättes med hjälp av enkäter som delats ut till fastighetsskötare och personal inom Störningsjouren. De generella resultaten visar att kunskapen om hur man ska agera vid våld, både mot den egna yrkesgruppen och vid våld i hemmet, ökade i båda yrkesgrupperna efter genomgången utbildning. Bland fastighetsskötarna ökade vetskapen om hur man ska agera vid misstanke om våld i en relation från 20 till 80 procent. Störningsjourens personal hade vid utbildningens början större kunskaper om hur de ska agera vid våld än fastighetsskötarna. Även i denna grupp ökade dock kunskaperna om hur man ska agera vid misstanke om våld i nära relation från omkring 80 procent till 100 procent. Andelen fastighetsskötare som anser att det ingår i deras arbetsuppgifter att agera vid våld i hemmet har efter utbildningen ökat från 50 till 60 procent. Alla i Störningsjouren hävdar efter utbildningen att det ingår i deras arbetsuppgifter.

Även andra aktörer har visat intresse för Våga Fråga-projektet. Sedan det avslutades har 75 personer ur personalen på Gotlandshem och 90 kommunalanställda i Växjö deltagit i Våga fråga-utbildningar. Även SABO, Sveriges allmännyttiga bostadsföretag, har visat intresse för utbildningen.

European Crime Prevention Award

Vinnare i den svenska tävlingen

- 2009 Mumin, Maria Ungdom Motiverande Interventioner. Tema ECPA 2009: Förebyggande av brott och viktimisering bland barn och ungdomar
- 2008 Mobila poliskontor (City Polismästardistrikt, polisen Stockholm). Tema EPCA 2008: Brottsförebyggande på allmänna platser
- 2007 Kvinnofridsprogrammet i Malmö (Malmö Kommun/Polisen Skåne). Tema ECPA 2007: Våld i nära relationer
- 2006 Växjö-modellen (Polismyndigheten Kronobergs län). Tema ECPA 2006: förebyggande arbete mot alkohol- och/eller drogrelaterat våld
- 2005* Mopedprojektet (Enköping)
- 2004 Munkmoraprojektet (Värmdö)
- 2003 Projekt supporter (Stockholm)
- 2002 Kulturskolan Europas barn (Motala)
- 2001 Stödcentrum för unga brottsoffer (Stockholm)
- 2000** Via Wargen – Brottsförebyggande arbete på schemat (Östersund)
Trygghetsgruppen i Hjällbo (Göteborg)
- 1999** Trygghetsskapande arbete i Annerstaskolan (Huddinge)
- 1998 Tillsammans mot våld i Skåne (Lund)
Det Brottsförebyggande projektet i Tyresö
- 1998** K.R.I.S. – En väg tillbaka till samhället (Stockholm)
Farsor och Morsor i Sverige – Ett riksnätverk för nattvandrare
Rinkebyskolan – En skola mitt i byn (Stockholm)
Speciella anmälningsrutiner vid bilbrott (Stockholm)
Lugna Gatan – Vårdprojektet (Stockholm)

* Mopedprojektet i Enköping fick pris som bästa svenska brottsförebyggande projekt. Till den europeiska tävlingen valde Sverige att sända ett krogprojekt från Nyköping, som bättre ansågs uppfylla den europeiska tävlingens tema.

** Före 2001 utsågs ingen enskild segrare i den svenska tävlingen. Några bidrag utsågs i stället till att representera Sverige i den europeiska tävlingen.

Vinnare i den internationella tävlingen

- 2009 The KiVa Programme, utvärderat anti-mobbningsprogram som minskat mobbning (Finland)
- 2008 Moping up Dodge, utvärderat projekt som minskat brottsligheten i en stadsdel (England)
- 2007 Kvinnofridsprogrammet i Malmö, program mot våld i nära relationer (Sverige)
- 2006 Ringstedsförsöket, effektutvärderat informationsprojekt i skolan (Danmark)
- 2005 Trygghetsprojekt i och kring centralstationen i Utrecht (Holland)
- 2004 Bostadsområdesprojektet The Safer Neighbourhood Programme från Birmingham (England)
- 2003 Förortssatsning i Lissabon (Portugal)
- 2002 Integrationsprojekt i stadsdelen Indre Nørrebro i Köpenhamn (Danmark)
- 2001 Graffitiprojektet Graff 'n Art från Brygge (Belgien)
- 2000 Marockanska farsor på stan från Amsterdam (Holland)
- 1999 Projekt för att minska brottsligheten i förortsområde i Gent (Belgien)
- 1998 Rinkebyskolan (Sverige)

Brottsförebyggande rådet

BOX 1386 / TEGNÉRGATAN 23, SE-111 93 STOCKHOLM

TELEFON +46 (0)8 401 87 00 ▪ FAX +46 (0)8 411 90 75 ▪ E-POST INFO@BRA.SE ▪ WWW.BRA.SE